

1702.

1. Bierling, Fridricus Wilhelmus: De causis: cur nonnulli
crediti nihil in lucum emiserint?.
2. Kestner, Henr. Er.: De jure humanorum Codicis.
3. Kestner, Henr. Ern.: De summis in imperio Romano.
Germanico personis eorumque officiis et juribus.
4. Kestner, Henr.: De pietate in jure
5. Coelenius, Henr. Ern.: De jure singulari

1703.

1. Kestner, Henr. Ernest: De lana Caprina.
occur. p. 70 § 9 ff. de 173.
- 2^a = Ludewigius, Amicus: De eo, quod factum est
circa consensum minoris partis, ad non tenetur
stare majori, nec majori minori praesudicare
valeat. 25 sept. 1703: 1743.
- 3^a = Gellius, Hermanus: Thema: quod simpliciter condita
penitentie negotium ad prolii restitutionem agi
possit? 28 sept. 1703: 1744.

1704.

1. Kestnerus, Henr Em: De selectis juventutibus
- 2^a = Kestnerus, Henr Em: De jure commagii

1705

1. Kestnerus, Henr Em: Mixtura Theoriam controversarum . . .
- 2 Kestner, Henr Em: Jus Romanum, deficiente jure salutaris aut provinciali, non esse attenken dum in casibus, ubi aut rationi aut aequitati repugnat.
3. Jellius, Hermannus: De cura reformativa

1706

1. Engelbrecht, Johann Wilhelm: De jure potestatum capitalium in homicidio doloso.
- 2^a = Kestner, Henr Em: De jurisprudentia regis Juridis in potestate AV.
3. Kestnerus, Henricus Emertus: De testamentis personarum Mustrorum.

1709.

1. Kestner, Henr. Dom: Omne jus esse jus reale.
2. Kestner, Henr. Dom: Diverfibus jus. inus, arbitrium
Casum practicum cum rationibus exhibendi et deci-
dendi.
3. Kestner, Henr. Dom: De novis quorundam circa
materiam de pactis
4. Ludekingius, Conradus: De juramentis nullis.
5. Zollner, Hermannus: De generibus intellecta legi
ff. de heres. vel. act. vend. contra communem
interpretationem et sententiam: quasi ven. str.
nominis tantum verum non bonum nomen praestare
solvatur.
6. Zollner, Hermannus: De precisa praestatione
res debita.

171
1.
291
171
1.
2
3.
171
1.
291
3.
2

[Faint, illegible handwriting throughout the page]

P 524

DISSERTATIO INAUGURALIS IVRIDICA,
DE

838
1705, 3 1/2
18

CENSU RESERVATIVO,

GERMANIS:

Von bedungenen Erbzinsen, deren Erhaltung und Ver-
lust, auch andern dabey vorkommenden rechtl. Fällen.

QVAM

SVB PRAESIDIO

DN. HERMANNI ZOLLII,

ICTI, CONSILIARII HASSIACI, AC PROF. IVRIS PRIMARIJ,
IN ACADEMIA HASSO-SCHAVMBURGICA,
LONGE CELEBERRIMI,

PRO

GRADU DOCTORALI,

DIE DECEMB. ANN. MDCCV.
PVBlicAE ERVDITORVM DISQVISITIONI
SVBIECIT

IO. CHRISTOPH. GRVSEMANNVS,

HESSENSTEINENSIS-HASSVS.

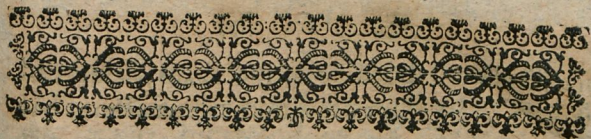

NVNC, OB MATERIAE IN PRAXI FORI FREQVENTIAM, RECUSA.

IENAE,

PROSTAT APVD I. B. HELLERVVM, 1754.

I. N. D. N. I. G.

um mihi *pro Licentia disputaturo*, ex more omnium *Academiaram* recepto, argumentum aliquod publice ventilandum sit, operæ pretium esse duxi, ex variis & infinitis juris nostri materiis argumentum præsens de censu referativo, utpote quod in foro frequens adeoque scitu necessarium & utile est, eligere, & de eo pro modulo ingenii mei usitata apud *JCos* methodo per causarum genera, breviter disserere. Cum ergo differentes de aliquo argumento ante omnia de vocum origine & genuina significatione solliciti esse soleant, vestigiis quoque *hiscè* insistam.

§. I.

ciendum itaque est vocabulum *census* à **CENSENDO** descendere, quod olim

A 2

præ-

prædia aliaque bona cenferi solebant, de quo ad
 fequent. §. Verum acceptio verbi census in hac
 materia, nempe pro certa quadam pensione, quæ
 alicui privato solvitur, valde improprie sumitur,
 cum ex tali negotio prædia non cenfeantur, nec ul-
 la fiat æftimatio aut peræquatio, *Valascus thesaur.*
jur. emphyt. quest. 32. n. 7. Appellatio tamen hæc
 procul dubio inde invaluit, quod, dum & hic pen-
 sio illa persolvitur in memoriam, & quasi in reco-
 gnitionem antiqui domini collati, veteri illi cen-
 sui, qui in recognitionem domini universalis sol-
 vebatur, suo modo similis videatur, vid. *Frantzck.*
de laudem. c. 10. num. 36.

§. II. Significationes vero vocabuli quod
 attinet, illæ quam variæ sunt, quarum primarias
 narrabo: Primo census significat Patrimonii &
 facultatum æftimationem, secundum quam por-
 tio ex facultatibus nostris ad sustinenda Reipubli-
 cæ onera penditur, nobis dicitur: *Steur*: à con-
 tribuendo: *Vom Zinsteuern*: Sicut census apud
 Latinos à censendo seu æftimando, *Gail. lib. 2. ob-*
serv. 52. n. 2. Joh. Brunemann. repet. paratit. VVe-
senb. ad tit. ff. de cens. quest. 1. Unde etiam Cen-
 sitores dicti, qui censabant bona censumque exi-
 gebant, *l. 4. §. 1. ff. de Cens.* Quisnam autem
 istum

istum censum, h. e. aestimationem bonorum personarumque primus instituerit, & ob quam causam, vid. *Gail. d. lib. 2. d. obs. 52. n. 2. Dionys. Halicarnass. lib. 4.* Secundo Census nomen denotat ipsum patrimonium, eo quod cenferi vel aestimari soleat, ut intelligatur quantum quisque, imminente necessitate, contribuere debeat, *l. cogi ff. ad Trebell. l. de creationibus C. de Episcop. aud. vid. Frantzsk. de laudem. de cap. 10. n. 19.* Tertio quoque significat ipsum tributum quod penditur, *l. 4. §. 9. ff. de cens. l. rei annonar. C. sine censu vel reliq. fund. compar.* Hac etiam significatione sumitur dictum illud apud *Matth. c. 22. Licetne Casari dare censum vel non?* Estque talis census duplex, capitiscil. & soli seu bonorum, ille viritim ratione personarum per capita, hic vero de praediis, pratis & aliis bonis praestabatur, *Martin. de Jur. Cens. c. 1. n. 8.* Plane in hoc sensu accipitur census in toto ferme Jure Civili, & inde quoque est, quod magistratus, qui hujusmodi censibus hoc est tributis exigendis ac distribuendis praefuerunt, per quatos res ac censitores vocabantur, *l. 5. C. de Cens. & Censit. & per aquat. Valasc. thesaur. jur. emphyteut. d. quasi. 32. n. 1.* Quarto census quandoque sumitur pro libro sive tabulis, quibus bona censualia

sunt inscripta, *l. cens. ff. de probat.* Germanice appellantur *Steur=Stoek*, *Steur-Register*, vel etiam *Saal-Bücher*, à Sala, id est aula, quod in illis prædia, quæ aulae regiae censum præstant, sint descripta; *Joan. Aventinus anal. Bojorum lib. 4. in princ.* Quinto verbum census generaliter in Jure Canonico accipitur pro omni eo, quod annuatim præstatur, sive in recognitionem subjectionis, sive ob aliam justam causam, ut docet *Valasc. d. quest. 32. num. 6. Frantzk. dict. cap. 10. num. 29.* Sexto denotat contractum aliquem Censualem, qui imprimis in Gallia & Francia est usitatus, de hoc *vid. §. ultim. & Frantzk. d. c. 10. num. 37. & seqq.* qui eleganter hanc materiam tractat. Septimo accipitur pro Jure percipiendi pensionem seu redditum, alicui venditione similive titulo constitutum, qui census vocatur constitutivus seu consignativus, *vid. Martin. de Jure Censuum*, qui de hocce censu integrum scripsit tractatum. Est autem talis vel personalis, qui scilicet constituitur in persona solius censiti se obligantis ad certam pensionem citra respectum ad aliquam rem; vel realis, qui super re immobili constituitur, ita ut respectu illius debeatur, *Struv. syntagm. jur. feudal. cap. 2. p. 72.* Denique octavo significat censum reservativum, quan-

quando scilicet Dominus in re sua sibi reservat annuam pensionem, ab eo, in quem res translata, solvendam; *juxta cap. 6. X. de Religios. dom. § 1. fin. C. de Rer. permut. & talis acceptio est hujus loci.*

§. III. Describitur autem quod sit jus percipiendi certam annuam pensionem, in re prorsus in accipientem translata, reservatam, in recognitionem pristini dominii.

§. IV. In qua descriptione jus, uti per sepe alibi jure nostro, potestatem seu facultatem jure concessam denotat, præsertim, cum verbum percipiendi ei hic sit adjunctum, tum enim, quando nempe jus ejusmodi faciendi vocem annexam habet, alium sensum, tam jure nostro quam etiam apud omnes latine loquentes, haud admittit, veluti cum dicimus: jus eundi, ageudi, utendi, retinendi, testandi, &c. Accedit, quod ipse census in sensu formali ipsum jus seu facultatem capiendi censum designet, *Frantzk. de laudem. c. 10. num. 34. Molin. disput. 382. n. 3.* Alias is quoque materialiter pro ipsa pensione accipi potest, *test. Carpzov. part. 2. const. 39. defn. 1.* Hinc census sibi reservans potius jus ipsum, quam redditum, sibi reservare voluisse videtur, *Martin. de jur. cens. c. 1. n. 27. Bartholom. Chassan. in consuet. Burgund. rubr. 21. tit. de cens.*

§. V.

§. V. Porro in ista descriptione merito succedunt ea verba, *certam annuam pensionem*, quoniam non solum materiale, sed quoque ejus certitudinem comprehendunt, ut constet quid, quale, quantum domino census sit præstandum, modo ea sit modica, ne forte, deductis expensis pro laboribus, fructus rei æquet vel superet, nemo enim plus sibi in re reservare potest quam ipse habet, *C. nemo de R. I. in 6.* Estque illa pensio regulariter annua, i. e. finito quolibet anno exigere potest, *Frantz. d. c. 10. num. 30.* regulariter inquam, nam quod si partes ab initio inter se convenirent, ut singulis forte solveretur mensibus, nullum plane est dubium, quin talis valeret conventio, *l. ult. C. de rer. permut. argum. §. 3. instit. de locat.* At, cum hic de pensione dicatur, quaero, an ob insolitam annorum sterilitatem ac calamitatem remissioni locus sit, imprimis, si census nullos vel valde exiguos percipere possit fructus? Quod Doctores communiter negandum simpliciter autumant, tum, quia pensio hic non præstetur principaliter ob usum rei, ut in locatione merces, tum, quia nec in emphyteusi ob particularem deteriorationem, sterilitatem incursionemque hostium canonis fiat liberatio, *novell. 7. l. 1. C. de jur. emphyt.* Verum *Mevius part. 9. dccif.*

decif. 84. hac de re mitiorem exponit sententiam, dum statuit, quod, si census, citra suam culpam, propter belli calamitates aliosque casus fortuitos, non tantos possit percipere fructus, quanta debetur pensio, eo in casu census non debeatur ultra exigi, quam fructus nascitur, rationem subjicit, quoniam census non personaliter est obligatus, sed propter rem & ex re, ideo nec aliter, quam ratione illius rei, convenitur, & sic minime, si nihil vel non satis inde supetit, de suo obligatur. *vid. Mev. d. l.* Cujus sententia æquitati haud videtur disconveniens.

§. VI. Nec potui omittere paucas has voces: *In re.* Etenim census seu pensio reservatur à Domino in ipsa re transferenda, habetque se ideo instar oneris realis, rei perpetuo inhaerentis, *Mev. part. 4. decif. 403.* Et sic differt à Censu constitutivo, qui non semper rebus, sed quandoque etiam personis, imponitur, *Martin. de jur. cens. cap. 2. num. 16. vid. §. 19.* Quemadmodum autem onera realia, tanquam rei affixa, ad quosvis transeant possessores *l. si debet. 12. C. de distract. pign.* non tantum ita, ut in futurum debeantur, sed etiam si quæ tempore præterito debita ac non præstita fuerint, novo possessori incumbant, *l. cum possessor §. fin. ff. de*

B

de

de cens. l. Stichus 20. ff. de alim. legat. Valasc. d. qu. 32. num. 14. Ita quoque census ab omni possessore, ad quem res postea pervenit, tam ratione præteriti, quam futuri temporis debetur ac exigi potest, Valasc. d. l. Siquidem in eo tributis similis, ut jam diximus. Nec novo possessori rei censitice exceptio excussionis competit, *Mev. dict. decis. 403.* Nam inter Dominum ac Censitum nulla est personalis obligatio, hinc si censitus, in quem ab initio res translata, rem non amplius possideat, statim obligatus esse definit, Valasc. d. l. *Martin. de jur. cens. c. ult. n. 117.* qui *Martin.* quidem scripsit, tantum de censu constitutivo, at nos de reservativo agimus, verum, cum inter hæc magna intercedat affinitas, ideo sæpe à constitutivo ad reservativum argumentari licitum est, quod hic obiter & in parenthesis quasi notandum, *vid. §. 12.* Certissimum itaque est, omnes rei possessores conveniri. Sed quid, si prædium inter plures dividatur hæredes, vel ad alios singulares possessores perveniat, poteritne Dominus census adversus unumquemque in solidum agere, an vero singulos pro rata convenire debet? In hujus quaestionis resolutione *Dd.* inveniuntur discordes, nam sunt qui censent, singulos possessores pro rata ejus partis, quem tenent,

nent, confessoria actione esse conveniendos, ideo,
 quoniam census, tanquam onus reale, extensus in
 totum prædium, ita quidem, ut totus sit in toto,
 non vero totus in singulis partibus, sed pars in par-
 te, *vide Martin. de jur. cens. cap. ult. num. 130.* cujus
 partes defendunt Dd. ab ipso allegati. Alii vero
 contrarium, & quod cujuscunque rei possessor sin-
 gularis in solidum pro censu conveniri possit, exi-
 stimant, moti potissimum duabus rationibus, pri-
 ma, quia Domini conditio ex multiplicatione non
 debet fieri deterior, quod contingeret, si à pluribus
 pro rata censum exigere teneretur, nam exactio
 partium sæpe non minima habet incommoda, *Va-
 lasc. d. quest. n. 15.* Secunda, quia per fundi ve-
 ctigalis divisionem vectigal non dividitur in præ-
 judicium ejus, cui debetur, sed totum ab eo, qui
 partem possidet, peti potest, *l. commun. divid. ff.
 de commun. divid. Navarr. cap. 14. quest. 3. n. 114.*
 Quamvis autem priori sententiæ magni faveant
 Doctores, attamen, posterior non solum videretur
 verior *per leg. cum possess. ff. de cens. Et d. l. comm.
 divid.* Sed etiam in praxi citra dubium obtinet,
 quippe certo certius, quod hodie quæstores sole-
 ant prædii censitici possessores in solidum pro an-
 nua pensione convenire, etiamsi nonnullæ præ-

dii partes ad alios singulares possessores transierint.

§. VII. Multo minus proxime sequentia hæc verba: *Prorsus in accipientem translata.* Quoniam in tali contractu dominus census, germanice *der Zins-Herr*, utrumque rei dominium, tam scilicet utile quam directum, (*vid. tamen §. 16.*) omneque jus in Censitum, germanice *den Zins-Mann*, transfert, adeo, ut nil plane penes ipsum remaneat, præter jus percipiendi ex re annum censum, *Lauterb. compend. jur. tit. si ager vectig. p. m. 124. Carpzov. part. 2. const. 39. def. 1. Struv. syn- tagm. jur. feud. c. 2. p. 68. & seqq.* Quanta autem exinde profuunt consecutaria, ad §. 17. late dicetur. Apparet igitur satis, differentiam inter bona censitica, & bona emphyteutica, esse manifestam, quippe in his utile solummodo dominium in emphyteutam transeat, directo apud Dominum permanente, *l. 1. ff. si ager. Lauterb. compend. jur. tit. si ager, p. m. 120.* Errat itaque *Andr. Tirag.* statuens, omnem horum bonorum differentiam in delvetudinem prorsus abiisse, hodieque Emphyteutas & Censitici contractus promiscuum esse usum, qui ob id recte reprehensus à *Carpzovio.* Quomodo autem emphyteusis & Censu porro inter se differant, *vide §. 17.*

§. VIII.

§. VIII. Quod in dicta descriptione superest: *Reservatam* nempe in recognitionem pristini domini, priorem hujus juris effectum magis magisque declarat, videlicet rem censiticam plenissime transire in censitum, ac remanere Domino nihil, præter annuam pensionem. Præstatur autem talis pensio in recognitionem, non præsentis, sed tantummodo pristini domini, i. e. in memoriam rem à Domino olim ad Censitum pervenisse, & quoniam ejusmodi census specialiter reservari solet, hinc dictus fuit reservativus, *Struv. syntagm. jur. feud. c. 2. p. 72.* In eo igitur à reservativo differt census constitutivus, quippe qui non reservatur in re nostra, sed potius emptione, vel alio justo titulo interveniente, in rebus alienis constituitur, *Mart. de jur. cens. c. 3. n. 1. Et seqq. vid. §. 10.*

§. IX. Exposita sic satis descriptione, trans eo nunc ad divisionem. Dividitur autem Census reservativus, ratione materiæ, in ecclesiasticum & secularem, ille in rebus ecclesiasticis reservatur, secundum *c. 6. X. de religios. dom.* hic vero in rebus profanis. Deinde ratione rei dividitur in pecuniarium & fructuarium; pecuniarius solvitur in pecunia numerata, fructuarius vero penditur in fructibus, e. g. in frumento, vino, oleo, &c. *vid. dict.*

Martin. c. 3. n. 104. Et seqq. Mev. part. 9. decis. 84.
 Porro ratione temporis census est vel perpetuus,
 vel temporalis; temporalis dicitur, qui non in
 perpetuum, sed ad tempus usque est solvendus.
 Equidem non negandum censum sua natura esse
 perpetuum, ac rei semper manere affixum, *Mev.*
d. decis. 403. exinde tamen non inferre licet, quasi
 nunquam posset ad tempus constitui, siquidem in
 arbitrio est contrahentium, quomodo contrahere
 velint, & quemadmodum liberum est, rem suam
 tradere & non tradere, ita & in alicujus est potesta-
 te rem tradere sub lege pensionis, non perpetua,
 sed temporalis tantum, praestanda. Denique ra-
 tione pactorum, quae censuali contractui, ut cui-
 vis alii, adjici queunt, census alius simplex seu pu-
 rus, alius cum pactis seu impurus dicitur. Purus
 nuncupatur, qui pure & simpliciter absque ullis pa-
 ctis, impurus autem, qui certis appositis pactis re-
 servatur, idque ad exemplum stipulationis, vendi-
 tionis, aliorumve contractuum, qui omnes eodem
 celebrari possunt modo §. *omnis stipul. inst. de ver-*
bor. oblig. §. emptio instit. de empt. Et vendit.
 §. X. Transeo porro ad causam efficien-
 tem, quae est vel remota, vel proxima; Remota
 sunt imprimis diuturnae consuetudines, ac antiqua
 statuta,

Statuta, quibus jus Censuale frequentatum ac sta-
 bilitum, *Ludov. synops. jur. feud. c. 2. p. 33. in verb.*
moribus. Extat quidem expressus textus in Jure
 Canonico, nempe *C. constitutus 6. X. de relig. dom.*
 quem ad censum commode applicari posse Dd.
 statuunt, *ut Gloss. ad d. c. 6. Frantz. d. c. 10. n. 30.*
Corbulus de jur. emphyt. c. 15. p. 575; quibus allegat
Imol. in C. audientiam sub n. 4. de reb. eccles. non ali-
en. dicentem, quod verbum illud in dicto C. consti-
tutus 6. [in emphyteusu] exponatur [in concessio-
nem censualem] & verbum [sub annua pensione]
exponatur [sub annuo censu] propter subjectam
materiam, & quia mens potius inspicienda quam
verba arg. l. infulam ff. de prescripti. verb. & l. si olei
C. locat. Verum, cum *d. cap. constitutus 6.* non
 solum magna ponderatione egeat, *Corbul. d. loc.*
 Sed etiam ad census naturam accurate investigan-
 dam, eamque ab affinibus bene discernendam in-
 sufficiens videatur, igitur potius, partim ad anti-
 quos mores, partim etiam, ad Constitutiones E-
 lectorales Saxonicas, aliaque statuta confugien-
 dum existimo; Interim censum reservativum juri
 nostro Civili non prorsus incognitum esse, appa-
 ret ex *l. final. C. de Rer. Permut.* Causa proxima
 vero est voluntas ac consensus partium, hoc modo
 contrahentium,

§. XI.

§. XI. Contrahere autem ac negotium cen-
 suale celebrare possunt à parte Domini census om-
 nes, quibus res suas in accipientes transferre est per-
 missum; Cum autem per talem traditionem rei
 transferatur dominium, oportet, ut tradens ve-
 rus etiam sit Dominus, ne in alium transferre vo-
 luisse videatur, quod ipse non habet. Libera præ-
 ter ea requiritur suarum rerum administratio ac a-
 lienatio, *argum. l. fin. C. de reb. alien. non alien.*
 Non poterit igitur Prælati, absque consensu ca-
 pituli, bona ecclesiastica sub lege annuæ pensionis
 alienare, quia ipsi bonorum administratio non ve-
 ro alienatio concessa, *c. 5. X. de reb. eccles. alien.*
 Nec tutor vel curator bona minorum, nisi interve-
 niente magistratus decreto causæque cognitione
arg. l. 12. C. de præd. minor. Maritus equidem con-
 stante matrimonio fundi in dotem dati dominus
 est, eam tamen alienare *leg. Julia* prohibetur. Pa-
 riter excluduntur, qui natura res suas administrare
 impediuntur, ut mentecaptus, furiosus, lurdus &
 mutus, *arg. §. 3. & 4. j. de Curat.* A parte Censui
 vero censum promittunt omnes, qui se valide obli-
 gare queunt, non igitur pupillus minorque, abs-
 que tutoris vel curatoris consensu *arg. l. 9. ff. de
 auth. & cons. tut. & curat. Princ. inst. de auth. tut.*
 §. XII.

§. XII. Videamus quibus in rebus Census reservari possit; & sunt imprimis res immobiles, & quidem tales, quæ commoditatem, utilitatem seu fructum aliquem adferre præbereque valent, *arg. c. 1. & 2. de empt. & vendit. in extravag. commun.* Ubi nominantur res fructiferæ, in quibus census constitutivus constituitur, ab hoc autem ad reservativum argumentatio procedit, cum plerumque utrobique eadem ratio & consequenter idem jus, *Valasc. de quest. 32. n. 8. vid. §. 6.* Excluduntur itaque non solum res fructus proferendi plane inhabiles, siquidem ex his pensionem percipere vanum esset ac inane, *vide Conrad. de contract. tract. 4. quest. 72. concl. 2.* Sed etiam res illæ, quæ usu consumuntur, ut sunt: pecunia, frumentum, vinum &c. Ratio, quia nec in his jus, quod dominus sibi reservat, considerari potest, nisi fuerint in statu fructificandi, puta si frumentum, oleum &c. exposita sint negotiationi, quo casu contrarium docet *Martin. de jur. cens. c. 4. n. 5.* Sed quid de animalibus fructiferis, e. g. vaccis, capris, ovibus &c. dicendum, suntne illa ad objectum census referenda? Quod affirmandum arbitror, modo id capiatur de censu temporali, etenim perpetuus in rebus moventibus, cum ejusmodi res intereant ac

C

cor-

corumpantur, reservari nequit, *vid. Medin. de usufruct. quest. 11. Coroll. 5.* Excipitur tamen grex vel armentum, cui census etiam perpetuus commode imponitur, quippe armentum nunquam pereat; licet particularia animalia interire soleant, *arg. l. proponebatur ff. de judiciis.* Ex jam dictis infertur, censum regulariter in fundis cultis, non vero sterilibus constitui, hinc si quis fundum sterilem colendum pro certo canone vel censu concefferit, confectis super eo literis, videbitur etiamnum hodie contracta emphyteusis, non censualis contractus, licet verbis expressis dominium directum concedenti reservatum non fuerit, *Carpzov. part. 2. const. 39. def. 7.* modo tamen non aliter inter partes conventum fuerit; dant enim conventiones legem contractibus. *l. 1. §. si convenerit ff. de posit. l. contractus 23. ff. de R. l.*

§. XIII. Eodem modo quo transferri potest dominium, census reservativus quoque constituitur, fit autem hoc plerumque per contractum principaliter hujus gratia celebratum, vel per pacta aliis contractibus in continenti adjecta. Prius contingit, quando videlicet res datur ob causam, ut accipiens, quod placuerit, annuum præstet, talis conventio expresse approbatur *in l. fin. C. de rerum per-*

permut. Posteriori vero modo, omnibus in cau-
 sis, quibus rerum transferuntur dominia, per pacta
 in continenti adjecta census reservari potest, & tunc
 negotium censuale habetur pro appendice qua-
 dam aliorum contractuum. Singulas autem illas
 causas, quibus ejusmodi pacta in continenti adjici
 queunt, hic recensere nimis prolixum foret, addu-
 cam tamen unum aut alterum exemplum, quo-
 rum (1.) desumam ab emtione venditione, si nimi-
 rum dominus rem suam alicui vendit traditque, re-
 servato tamen sibi jure percipiendi ex re annuam
 pensionem. Tale pactum, venditioni statim ad-
 jectum, valere ac contractui inesse, non est dubitan-
 dum. *arg. l. 7. §. 5. ff. de pact. l. 75. §. 79. ff. de contr.*
empt. l. 2. C. de pact. int. emptor. l. 12. ff. de prasc.
verb. l. 6. ff. de rescind. vendit. (2.) A titulo Do-
 tis, quando nempe dotem constituens in re dotali
 annuum reservat censum. Ejusmodi pactum quo-
 que licitum est, cum quisque suarum rerum sit
 moderator ac arbiter. *l. in re mandata C. mandat.*
 (3.) A transactione, puta si duo de prædio litigent,
 & lis transactione hoc modo finiatur, ut alter præ-
 dium tradat, alter vero ad annuam præstationem se
 obliget, quod per transactionem fieri potest, si-
 quidem aptus est titulus exceptionem litis finitæ
 C 2 pariens.

pariens. *l. fratris & l. ut respons. C. de transact.*
 (4) A Permutatione, quando prædium exigui va-
 loris, cum prædio forte majoris pretii permutatur,
 tum enim Dominus prædii carioris, obtinendæ æ-
 qualitatis causa, ab altero annuam sibi reservare
 potest pensionem, *Valasc. d. quest. 32. n. 29.* Quan-
 doque etiam in ultima voluntate titulo hæredis, fi-
 deicommissi vel legati jus census relinqui solet, ut-
 pote si testator leget rem, cum onere, ut legatarius
 ex re alicui annuum præstet censum, qui census ta-
 men non tam reservativus quam constitutivus, le-
 cundum ea, quæ supra sunt dicta, esset nuncu-
 pandus.

§. XIV. Inter modos comparandi Cen-
 sum haud immerito quoque referri debet præscri-
 ptio. Antequam autem hanc attingamus, qua-
 stio erit præmittenda: Utrum census inter bona
 mobilia, an immobilia, sit ponendus? Ad quam
 quaestionem breviter respondemus: quamvis cen-
 sus proprie loquendo nec mobilibus neque im-
 mobilibus annumerari queat, sed tertiam consti-
 tuat bonorum speciem ac classem, *l. à div. pio §. in
 vend. de re judicat. l. quam Tuberon. §. 4. ff. de pecul.*
 Ratio, quia mobile & immobile corporibus tan-
 tum attribuitur, census autem jus quoddam, adeo-
 que

que res incorporea est, undeque nec mobilis neque immobilis proprie dici potest, *vid. Lauterb. compend. jur. tit. de R. D. p. m. 21.* Attamen, si illud ad alterutram speciem reducere simus solliciti, non negandum immobilium potius quam mobilium naturam induere, *Clement. exivi §. cumque ann. re dit. de verb. signif. L. jubem. C. de SS. Eccles. Gail. 2. O. 10.* Capiendum id tamen est de censu super rebus immobilibus constituto, secus enim esset, si rebus mobilibus, vel se moventibus fuerit impositus, nam juxta fundamentum, hoc est rem, in qua reservatur, census aestimari debet, *Martin. de jur. cens. c. 1. n. 100.* Sicuti & alia jura pro diversa ratione rerum, quibus inhaerent, jam mobilia, jam immobilia putantur. *Gail. l. 2. observ. 11.* Hisce praemissis, ad ipsam praescriptionem progredior, qua mediante jus census acquiritur. Dicitur autem illud acquisivisse is, cui justo temporis spatio, singulis annis pensio jure census est praestita, *Conrad. Sommerhard. quest. 79. concl. 1.* modo pensiones fuerint uniformes, secus vero, si difformes solutæ, *Martin. c. 3. num. 96.* Sed quantum temporis spatium ad hanc praescriptionem sit necessarium, inter Dd. non convenit; nonnulli enim longum tempus, alii vero longissimum requirunt,

quorum discordiam ad concordiam reducit *Covarr. C. Possessor mal. fid. 2. part. §. 4. n. 2. 3. & 4. de R. l. in 6. Martin. c. 3. n. 73. & seqq.* qui ibidem late docet, eodem modo jus census præscribi posse, quo alia jura præscribuntur. Quemadmodum autem aliquis ex annuæ pensionis præstatione sibi legitimo tempore facta, præscribit jus census, sic etiam vice versa is, qui bona quædam, eorum nomine in singulos annos certam ac uniformem pensionem solvendo, per 30. forte annos tenuerit, contra actorem, ea tanquam bona locata repetentem, præscriptionis exceptione se tueri poterit, *Carpz. p. 2. const. 40. defn. 1.* Etiam si talis possessor titulum docere non possit, nam in 30. annorum præscriptione titulus non requiritur. *l. 8. §. 1. C. de præscript. 30. annor. l. cum notiss. eod.* Modo sit in bona fide constitutus, siquidem dispositione Juris Canonici mala fides omnem excludat præscriptionem, *cap. ult. cap. si diligent. 17. cap. vigilantis. X. de præscr.* Sufficit tamen bonam fidem allegari, quia cursu temporis longissimi præsumitur, ita ut allegans eam probare non teneatur, *Coler. ad C. ult. n. 39. X. de præscript.* At quid, si actor possit ostendere quod bona illa, quæ possessor Censitica esse contendit, à se, antecessoribusve suis, titulo loca

locationis olim possessoribus fuerint concessa pro certa mercede? Sane tunc nilquicquam juvaret possessorem præscriptio, sed ex bonis locatis expelli posset, *Carpz. p. 2. d. const. 40. d. 2.* Quoniam tum de ejus mala fide constat, in qua probatione conjecturæ quoque prodesse queunt.

§. XV. De forma negotii Censualis non opus est proluxa facere verba, cum ex supra passim dictis satis pateat, eam unice consistere in eo, ut res in accipientem plenissime transferatur, cum onere, Domino annuam pensionem solvendi, *vid. §. 7. §. 13.*

§. XVI. Agamus nunc de effectibus. Sunt quætales vel primarii vel secundarii, de illis hic, de his vero *seq. §.* dicemus. Consideramus autem eos, quatenus spectant vel ad Dominum vel ad Censitum. Effectus Dominum spectans est jus percipiendi reservatum Censum. Censitum vero, quod is utrumque rei dominium per ejusmodi contractum nanciscatur. Dico utrumque dominium, nam regulariter & secundum negotii censualis naturam, non solum utile, sed etiam directum in Censitum transit dominium. Non possum tamen hic silentio præterire, quod quandoque,

que, propter conditionem rei, utile tantummodo
 dominium per censualem contractum transferri
 videatur, si nimirum de re feudali à Vasallo cum
 quodam tale sit initum negotium. Equidem, si
 antequam feudum alteri concessum, bona censiti-
 ca fuerint in aliquem translata, & hæc postea cum
 aliis bonis cuidam in feudum dentur, nilquicquam
 censito aufertur, in vasallumque nil, præter jus per-
 ciipiendi censum, transit, adeoque plenum Domi-
 nium retinet Censitus; Sic porro, si feudo jam
 constituto, vasallus prædium aliquod ad feudum
 pertinens alicui per ejusmodi contractum, Domi-
 no feudi in eam alienationem consentiente, tradat,
 solo censu, & nullo alio, quam quod natura hujus
 negotii requirit, reservato, nil obstare viderur,
 quo minus plenum Dominium in Censitum ve-
 nire possit; Superius itaque accipiendum eo de
 casu, quando vasallus fundum feudalem sub præ-
 statione census, & quidem absque consensu Do-
 mini, (quod secundum mores aliquando proce-
 dere suppono) in aliquem transtulerit sibi que cen-
 sum reservaverit, tum sane nihil aliud quam utile
 dominium poterit esse translatum, ut in terminis
 docet *Struv. syntagm. jur. feud. c. 2. p. 71.* Ratio
 hæc est: quod Vasallus plus juris in Censitum
 trans-

transferre non potuerit, quam ipse habuit, *vid. Frantz. d. c. 10. n. 80.* qui *Frantzkius* adducit exemplum ejusmodi concessionis à vasallo factæ, dum paulo ante dicit, se semper fuisse persuasum, quod bona illa, quæ in Saxonia **Bauern-Güter** appellantur, pleraque ex feudis nobilium subditis fuerint concessa, cum Censiti in istis bonis tantum habeant utile dominium, non directum, sed in hujus recognitionem Dominis, quoties bona alienantur, laudemia solvere cogantur, *d. Frantz. d. c. 10. num. 64.* Aliter tamen de dictis **Bauern-Gütern** sentit *Bernhard Bertram Cancellario Saxonicus*, scribens, apud se certum esse, bona rusticorum omnia, primitus censualia proprie sic dicta, adeoque ab omni laudemio libera fuisse, sed ex postfacto avaritia dominorum, & patientia subditorum, laudemia ad jussum illorum solventium, quodammodo esse commutata; Ultra autem sententia hac in re præponderet, alterius judicio relinquo. Interea obiter hic monendum, quod jus percipiendi censum, etiam ex re prorsus alienata, propter similitudinem analogice quoque Dominium directum quandoque appelletur, sic nomine domini directi includitur Dominus Census *in ord. judic. El. t. 46. §. Würde sich zutragen zc. Struv. S. J. Feud. c. 2. p. 71.*

D

§. XVII.

§. XVII. Primarios hosce effectus excipiunt
 secundarii, qui à parte Censiti varii simulque nota-
 biles sunt; Dicuntur autem secundarii ideo, quo-
 niam ex primario effectu, i. e. ex ea ratione, quod
 Censito omne jus rei, sine aliqua superioritatis re-
 cognitione, conferatur, procedunt ac profluunt.
Valasc. d. quasi. 32. n. 34. Horum notabiliores re-
 scensebo; Ut autem id eo commodius fiat, simul
 differentias, inter censualem ac emphyteuticum
 contractum, seriatim proponam: Primo censitos
 potest irrequisito domino, rem censiticam aliena-
 re, sine metu commissi, *Struv. syntagm. jur. feud.*
c. 2. p. 69. Valasc. d. quasi. 32. n. 31. Secus emphy-
 teuta, *l. fin. C. de jur. emphyteut.* Quæ tamen alien-
 natio non omnino videtur permissa in casu, quo
 Censitus prædium in valde minutas partes distra-
 here, distractasque partes varie alienare velit, talis
 enim distractio Domino Censitus multum foret
 damnosa, & sic ejus conditio admodum inde red-
 deretur deterior, quod fieri non debet. *vid. Mar-
 tin. cap. ult. n. 124.* Hinc etiam in Hassia nostra,
 per Constitutionem Cameralem optime constitu-
 tum, ne prædia, ex quibus Serenissimo ejusmodi
 census debetur, distrahantur, *v. Ordnung Fürstl.
 Renth-Cammer, Rubric. von Zertheilung unter
 Zins-*

Jus-Güter. Imo in Saxonia majorem in mo-
 dum Domino census est prospectum, dum per
 Constitutiones Electorales non solum rei distra-
 ctio prohibita, sed & insuper sancitum, quod præ-
 dium censuale, absque consensu Domini, nequi-
 dem oppignorari debeat, ob rationem, ne Domi-
 nus in perceptione Censuum ullo modo lædatur, *vid.*
constit. Elector. p. 2. c. 23. Ordinat. judicial. Saxon.
tit. 46. §. Wem aber einer zc. Struv. syntagm. jur.
feud. c. 2. p. 70. Alibi tamen secundum jus com-
 mune oppignoratio est permissa. *Valasc. dist.*
quest. 32. n. 32. Secundo, quando bona censitica
 alienantur, Dominusve aut possessor moritur, re-
 gulariter nec illorum nomine investituræ renova-
 tio peti, neque laudemium solvi solet, *d. Struv. c.*
2. p. 70. In emphyteusi vero plerumque res aliter
 se habet, *Valasc. d. l. Carpz. part. 2. c. 39. def. 4.*
 Quamquam non diffitendum, quod etiam quibus-
 dam in locis, & inprimis in Saxonia, præter regu-
 lam ratione censiticorum bonorum renovatio pe-
 tenda laudemiumque præstandum sit, *Struv. d. l.*
 Ast quid, si istis in locis Censitus renovationem
 non impetraverit, nonne poterit jure suo bono-
 rumque possessione ob id privari? Quod nega-
 tur. *Struv. d. l.* Cum enim talis privatio nequi-
 dem

D 2

dem

dem propterea in emphyteusi locum habeat, *Carpzov. p. 2. c. 38. defn. 20.* Multo minus ergo in Censuali contractu, quia Censiti jus jure emphyteutæ est longe fortius. *Carpzovius part. 2. const. 39. defn. 5.* Potius igitur ob ejusmodi petitionem investituræ ommissam, propter contumaciam, nempe quæ annexum habet contemptum jus dicentis, pœna arbitraria carceris vel multæ pecuniariæ censitus puniri debet, *Carpz. d. l.* Tertio, Domino census in re censitica non competit jus protimiseos. *Carpzov. p. 2. constit. 31. d. 7.* Quod tamen in emphyteusi Domino speciali sanctione imperiali concessum *l. ult. C. de jur. emphyt. Lauterb. compend. jur. tit. Si ager vectigal p. m. 122.* Quarto, Bona censitica ob non solum censum nunquam amittuntur, etiamsi mille annos possessores hunc dare cessaverint, *Valasc. d. quest. 32. n. 30.* Secus est in emphyteusi, ubi contrarium expresse sancitum *per l. 2. C. de jur. emphyt. Novell. 7. c. 3.* Plane si censitus jurasset, se certo tempore censum soluturum, nec tamen solvisset, privationem obtinere ejusque bona censitica auferenda esse existimant *Dd. communiter, Carpzov. d. cap. 39. defn. 2.* quod tamen non sine dubio procedere, recte dicit *Valasc. dict. quest. 32. n. 31.* Quamvis autem ob non solum censum

cenſum Cenſitus jure ſuo non cadat, attamen, Do-
 mino ad ejus ſolutionem nec non ad litis expenſas
 ab ipſo factas tenetur, *Conſtit. Elector. Saxon. 39.*
§. ult. Quin & ſi Cenſitus de ſolutione interpella-
 tus nihilominus contumaciter ceſſet, arbitrarie in-
 ſuper multa pecuniaria vel carcere poteſt puniri,
Carpzov. p. 2. d. C. 39. deſin. 3. Denique cenſitus
 non ſolvit Canonem, ſicut emphyteuta, ſed cen-
 ſum, quæ non parum ab invicem differunt, cum
 cenſus ex re propria, canon vero ex aliena detur.
Martin. de jur. cenſ. c. 1. n. 79. Carpz. d. conſt. 39.
deſin. 1. Hodie tamen promiſcue his nominibus
 utimur. *Valaſc. d. queſt. 32. num. 27.*

§. XVIII. Quum igitur res Cenſitica prop-
 ter non ſolutum cenſum haud fiat caduca, ut em-
 phyteutiſis, idcirco non parum refert noſſe, an cen-
 ſiticus, utrum vero emphyteutiſis contractus fue-
 rit celebratus, de quo multum ſæpe controvertitur.
 Sane ex ſola prædii inveſtitura id dignoſci non poſ-
 ſe, patet exinde, quod etiam multis in locis de bo-
 nis cenſiticis poſſeſſores inveſtiri ſoleant, *vid. præ-*
ced. §. quapropter actus agentium, & mens con-
 trahentium, potiſſimum eſt inſpicienda; Conſtat
 autem de mente cenſualem contractum celebran-
 tium, ſi directum dominium concedenti non fue-

rit reservatum, sed omne jus in accipientem translatum, si vero quis rem in emphyteusim concefferit, una cum omni jure quod sibi in illa re competeret, & dubium postea emergeret, num emphyteusis, an vero Censualis contractus fuisset constitutus, tum verba quidem militant pro emphyteusi, at cum contraria voluntas ex eo appareat, quod omne jus in possessorem translatum, hinc certissime concludendum, non obstantibus disertis verbis, contractum esse censiticum, *Carpz. d. const. defm. 9.* quoniam voluntas semper est potior voce dicentis, *l. 7. in fin. ff. de supell. leg.* neque actus egentium ultra eorum intentionem quid operari debent. *l. 19. de reb. credit.* Sed quid, si de mente contrahentium neque ex literis neque ullo alio modo constare queat? Tunc quidem in dubio potius emphyteusim, ex constitutione annuæ pensionis, quæ naturæ domini repugnat, celebratam esse, præsumi videtur, imprimis in casu, ubi constiterit, quod res aliquando ejus fuerit, cui pensio solvitur. *Valasc. d. quest. 32. n. 35.* Quia non præsumitur Dominum jus omne à se abdicare voluisse, *Carpz. d. const. 39. def. 8.* Verum contrarium Electori Saxonico placuit, nempe quod in dubio magis Censiticus quam Emphyteuticus contractus sit judicandus, ad excluden-

dendam privationem ob non solutum censum. *vid. consl. elect. 39. §. Soviel nun betrifft &c.* Quam sententiam alias quoque receptiorem dicit *Menoch. l. 3. presumpt. 106. n. 3. & seqq.* *Valascus* autem tum demum id recte admittit, si non constiterit rem unquam fuisse ejus, cui persolvitur pensio, *Valasc. d. l. dictæ præsumtionis ratio vero reddi potest hæc: quod contractum interpretari debeamus, ut res facilius ad suam redeat naturam, nimirum consolidationem dominiij utilis cum directo, quod in Censitico accidit contractu, ideoque pro possessore stat præsumtio juris, onusque contrarium probandi sic in dominum rejicitur. Carpz. d. l.* Longe tamen aliter se habet ejusmodi præsumtio in materia præscriptionis, quando nempe jus perpetuæ coloniz à possessore, eo modo ut ad §. 14. diximus, est præscriptum, siquidem tunc bona quæ locata esse desiere, emphyteutica non vero Censitica judicanda, quoniam in præscriptione diversa adest ratio, quippe quæ odiola, & sic extensionem non admittat, sed accipi debet de ea solummodo re, quæ illi juri, contra quod præscribitur, proxime convenit, *Carpz. p. 2. C. 40. def. 4.* locationi autem nil tam simile est quam emphyteuticus contractus, *Franc. Balb. de prescript. part. 2. princ. quest. 2. n. 11. §. 3. inst. de locat.*

§. XIX.

§. XIX. Demonstrata sic inter emphyteu-
 sin & Censum differentia, & uter ex hisce in du-
 bio sit præsumendus, insuper ostenso, ad actiones
 Domino census competentes quidem esset pro-
 grediendum, sed cum supra Censum quoque con-
 stitutiui mentio facta, simulque dictum fuerit,
 istum à reservativo in quibusdam differre, idcirco
 de utriusque discrimine etiam quicquid erit dicen-
 dum. Apparet autem id imprimis ex eo, quod re-
 servativus nunquam præsumatur usurarius, secus
 Constitutivus, siquidem is facillime usurariam
 pravitatem incurrere potest, hinc etiam *extravag.
 Martini & Calixti sub tit. de empt. & vend. & con-
 stit. quoque Pii V.* quibus multa pacta constitutio-
 ni census adjecta damnantur, de censibus reserva-
 tivis seu fundiariis intelligendæ non sunt, sed tan-
 tummodo de constitutivis seu imposititiis censi-
 bus. *vid. Martin. c. 7. n. 121. & 122.* Quomodo
 vero alias census constitutivus à reservativo diffe-
 rat, *vid. §. 2. 7. & 8.* quibus addi inter alia possunt
 adhuc duo discrimina, quorum primum est, quod
 in Constitutivo censu Censitus pretium, quo cen-
 sus comparatus, restituere ac sic censum reluere
 possit, secus est in reservativo; Secundum, quod
 Censitus in censu constitutivo domino non tenea-

tur

tur cēsum offerre, at in reservativo Censibus annuam pensionem suis sumtibus ad domicilium domini deferre cogatur. *d. Martin. c. 6. n. 393.* Sed cum etiam non raro dubitetur, an Dominus census tradiderit rem, reservato censu, an vero in re aliena sibi constituerit censum, hinc quæstio sæpe exoritur, utrum in dubio judicandus sit reservativus, an constitutivus? Ad hanc quæstionem *Petrus Binsfeld*, & alii Doctores, respondent, reservativum esse præsumendum ex eo, quod nomen census propria significatione in Jure Canonico denotet censum reservativum, non constitutivum; Alii vero, inter quos est *Martini de jure censuum*, contrarium statuunt, concludentes, potius constitutivum in dubio esse judicandum, tum, quia census Constitutivus ubique locorum est frequentior, ut patet ex constitutione *Maximil. I. anno 1500. edita, sub rubrica, von wucherlichen Contracten*, & ex constitutione *Rudolphi II. anno 1577. edita, sub eadem rubrica, &c.* Contractus autem is præsumitur, qui frequenter secundum loci consuetudinem celebrari solet, *l. 34. ff. de R. l. tum*, quoniam in dubio benignius & minus præsumendum, *d. l. 34. l. 14. l. apud Julian. S. scio ff. de legat. 1. atqui* Censu constitutivus benignior est, tam ratione

E con-

Constitutionis, non enim in constitutivo requiritur
 Domini translatio, ut in reservativo, quæ domini
 translatio est res magni momenti, quam ratione
 præjudicii Censui, nam si census est reservativus,
 nulla est in censu spes reversionis, secus si constitu-
 tivus, *vid. d. Martini cap. 7. n. 114. Et seqq.* cujus
 sententia merito prævalet.

§. XX. Investigandum nunc est legitimum
 ratione census competens remedium, si enim inep-
 ta actio instituitur, absolvitur reus condemnatur-
 que actor in expensas, & insuper processus redditur
 elusorius. *l. eum qui temere ff. de judiciis.* Ut autem
 eo melius constet, quæ actiones pro censu dentur,
 distinctione opus erit: Aut enim census reservati-
 vus, titulo aliquo quidem est comparatus, verum
 annua pensio nunquam fuit præstita, aut vero ali-
 quot annos pensiones sunt soluta, priori casu, si
 nempe census titulo quidem comparatus, nulla au-
 tem pensio præstita, Domino competit tantum
 personalis actio, ex ipso contractu, quo Jus Censui
 reservatum, non vero realis. *vid. Ludov. ad §. fin.
 inst. de serv. præd. rust.* Siquidem aliud est pro-
 missio juris, aliud jus ipsum realiter constitutum;
 promittitur enim jus per contractum, aliamve le-
 gitimam intervenientem obligationem, constitui-
 tur

tur autem cum usus juris præstatur adeoque quasi possessio transfertur, nam rerum incorporalium jura non aliter constituuntur, quam per traditionem vel patientiam, quæ loco traditionis habetur. *l. 1. ff. de servit. rust. l. si ego §. 1. ff. public. in rem.* Et quemadmodum equum ementi, si pretio dato equus non tradatur, non reivindicatio, sed actio ex empto personalis, conceditur, ita, si jus census titulo quodam reservatum, verum nondum quasi traditum, nulla actio realis, sed personalis tantum, ad pensionem solvendam tribuitur; Potest tamen hoc in casu etiam Dominus census, si sui tituli instrumentum habeat Guarentigiatum, id judici offerre, ejusque officio implorato, instrumenti paratam executionem petere, qua imploratione facta, judex absque judicii solemnitate instrumentum exequitur. *dict. Martin. C. ult. num. 22.* Posteriori vero casu, quando nempe aliquot annos pensio est soluta, postea vero Censitus incipit esse morosus, aliis remediis, & quidem realibus, Domino census succurritur, quorum quædam sunt possessoria, quædam vero petitoria; de possessoriis prius, deinde de petitoriis agemus; Itaque si dominus census in quasi possessione juris annum censum percipiendi quodammodo tur-

E 2

betur,

betur, datur ipsi interdictum uti possidetis ad quasi possessionem retinendam, defendendam ac conservandam, contra quemcunque turbantem; Quamvis enim hoc interdictum principaliter à prætore propter res immobiles solum vel corporales sit introductum, tamen utile interdictum etiam ad res quasi corporales, i. e. jura extenditur, & pro juriis quasi possessione retinenda tribuitur. *l. f. ff. uti possid. l. 8. §. 5. si serv. vind. Lauterbach. compend. jur. ad tit. uti possid. p. m. 598.* Deinde Domino Censuum competit interdictum unde vi, vel etiam remedium *Can. Reintegranda*, quoties quasi possessione penitus privatur, eo que intendit istius amissæ quasi possessionis recuperationem. *Menoch. tract. recuper. remed. 1. n. 81. & seq.* Dicitur autem quis possessione spoliatus, quando alter non tam verbis quam violento quodam facto possessionem recusat; Dominus enim sic repulsus animo possessionem retinere nequit, *d. Martin. c. ult. 30. & seqq.* Petitorium autem censuum juris remedium in actione confessoria potissimum consistit, quæ datur domino, qui jus censuum asserit, adversus censuum, & quoscunque alios rei possessores, qui ipsum in quasi possessione sui juris impediunt, ad hunc effectum, ut agenti jus illud competere declaratur, eique turbans

bans cautionem, de amplius non molestando, præstare cogatur; Quæ confessoria directa quidem Domino servitutis conceditur, at utilis actio etiam omnibus rerum incorporalium, jurium e. g. Patronatus, decimarum, servitiorum &c. possessoribus datur, *Gail. 2. O. 66. Lauterb. compend. jur. tit. si servit. vind. p. m. 134.* Sciendum insuper, quod Dominus Censuum actionem confessoriam non tantum cum interdictis recuperandæ, sed etiam retinendæ possessionis commode conjungere queat, *argum. l. 6. §. 1. ff. si servit. vindic.* quod alias possessori rerum corporalium non est permittum. Inter remedia Domino census competentia nonnulli quoque referunt actionem hypothecariam; Verum, cum prædio Censitico nulla hypotheca videatur inesse, *Valasc. d. quest. 32. n. 13. §. 14.* Sed census solummodo instar oneris mere realis se habeat, *vid. §. 6.* Ideo necessario sequitur, possessorem hypothecaria conveniri non posse; Imo nec etiam Domino opus est ejusmodi hypothecaria, cum jus censuale hypothecario jure longè fortius, dum non solum quilibet possessor prædii confessoria actione, cessante excussionis exceptione, convenitur, sed etiam insuper Dominus, ratione Census nondum soluti, omnibus hypothecariis

antiquioribus, omnique cetero ari alieno, præferendus, *Carpz. part. 1. c. 28. defn. 54. & 55.* ratio, quia Censuum est onus reale rebus simpliciter inherens, quod instar tributorum ante omnia est deducendum. *argum. l. 15. ff. qui pot. in pign. Lauterb. compend. jur. tit. de privileg. credit. p. m. 586.*

§. XXI. Sequuntur denique modi, quibus census rursus amittitur; quod fit (1) tempore, ad quod Censuum expresse constitutus, elapso. *argum. l. fin. ff. si ager vestigal.* Sive illud tempus determinatum, e. g. ad 30. annos, sive sit incertum, e. g. ad dies vitæ, nam in utroque casu transacto tempore finitur Jus Censuum. (2.) Præscriptione, quando nempe Censuum libertatem prædii præscribit, v. *Martin. de jure cens. c. 8. n. 145. & seqq.* (3.) Totali rei interitu, puta, si prædium Censuale pereat terræmotu, vel incendio, vel aquarum inundatione &c. Nam re perempta extinguitur Jus Censuum, *arg. §. 3. inst. de usufruct. l. 1. C. de jur. emphyt. l. si locus ff. quemadmod. servit. non etiam interitu partiali, arg. d. §. 3. J. & d. l. 1.* modo tamen non culpa vel dolo Censuum res Censuum subjecta pereat, nam alias Domino ad interesse tenetur. *arg. l. repeti ff. quibus mod. usufruct. am.* Quod si autem in locum rei destructæ alia res reponatur, v. g. incendio concidit

cidit domus in qua census fuit reservatus, atque in
 ejus locum alia est extructa domus, quæritur, an
 nova domus iterum censui subiecta esse incipiat?
 Quod negatur, *arg. l. 83. §. 5. ff. de verb. obligat. l.*
quid tamen §. 1. ff. quib. mod. ususfr. amitt. Ratio,
 quia nova ædificia non sunt eadem cum prioribus,
 sed alia & diversa. (4.) Extinctis omnibus per-
 sonis, pro quibus Jus Censui expresse fuit reserva-
 tum. (5.) Cessione, *arg. §. 3. l. de usufr. volenti*
tamen Domino facta, nam census invito Domi-
 no renunciare prædium censuale nequit, sicuti nec
 emphyteuta. *Corbul. de jur. emphyt. c. 8. n. 4.* (6.)
 Resoluto Jure Constituentis, i. e. ejus, qui res sub
 lege annui census in Censuum transtulit, *arg. l. 11.*
§. 1. ff. quemadm. serv. am. l. 16. ff. quib. mod. ususfr.
Et usus amitt. l. 8. §. 2. de peric. Et comm. rei vend.
 (7.) Confusione, si Dominus Censui sibi in-
 vicem succedunt, vel prædium alio modo ad do-
 minum pervenerit, *arg. l. 1. ff. quemadm. serv. am.*
l. 10. ff. commun. præd. Etiam si prædium illico ite-
 rum fuerit alienatum, *arg. l. 30. princ. ff. de S. P. V.*
 Quod si tamen Dominus Censui revocabile tan-
 tummodo rei acquisiverit dominium, finito eo
 dominio, census est restituendus vel æstimatio
 præstanda, *arg. l. 7. princ. §. 1. de fund. dotal. l. 18.*
ff. de

ff. de serv. Denique (8.) quando censuali contractui tale adjectum est pactum ne liceat censito bona censui subiecta, nisi requisito Domino, alienare, & quod alioquin caducitatem incurrere debeant, aut ejusmodi pacto certi anni solutioni census sub eodem præjudicio fuerint destinati; Hujusmodi enim pacta esse licita, nullum plane est dubium, *Valasc. d. quest. 32. n. 31.* & plane dominus valde prudenter agit, si talibus pactationibus in censuali contractu sibi prospici curat, nam alias nec ob rerum alienationem, neque ob non solum Canonem commisso locus est.

§. XXII. Affinia Censui reservativi sunt:
 (1.) Bona locata, *die Paß-Güter*, *vid. tot. tit. ff. de locat.* (2.) Jus Feudale, *Ludovell. synopsis. jur. feud. c. 2. pag. 33.* (3.) Jus Superficiarium, quod est jus in superficie, solo vel ædificio alieno imposita, constitutum. *vid. Dn. Hertii dissert. de Jure Superficiario.* (4.) Jus Emphyteuticum, *de quo ad §. 17. diximus.* (5.) Jus Censui Constitutivi, *de quo ad §. 2. 8. 9. & 19.* (6.) Jus Censuale in Gallia & Francia usitatum, quod longe differt à nostro Jure Censuali, siquidem ibi locorum in Censuum solum utile dominium transferatur, in recognitionem directi vero oportet eum investituram petere ac laudem

demium solvere. *Valasc. d. quest. n. 7.* Quamvis
 igitur illud jus admodum simile videatur juri em-
 phyteutico, *Valasc. d. l.* In eo tamen maxime in-
 de differt, quod istis in locis Censitus, canonem
 per 3. annos solvere cessans, jure suo haud cadat, &
 quod Censito rerum alienatio absque consentu
 domini permitta. *Frantzk. de laudem. c. 10. n. 58. &*
seqq. (7.) Contractus Libellarius seu libelli; In
 describenda hujus contractus natura Dd. admo-
 dum variant, *Valasc. quest. 35. n. 1. & seqq.* Ita à
 nonnullis describitur: Conventio, qua scriptura
 interveniente, res alicui in perpetuum utenda, sub
 modica pensione in singulos annos constituta,
 conceditur, hac plerumque lege, ut statò condi-
 ctoque tempore (non etiam mutato possessore)
 contractus renovetur, rursus numerato certo vel
 arbitrario pretio, *Frantzk. c. 11. n. 3. Ludov. synops.*
jur. feud. c. 2. p. 34. Alii vero, & imprimis compi-
 latores juris feudalis, per libellarium contractum
 significare ac intelligere solent constitutionem em-
 phyteuseos, *vid. d. Frantzk. c. 11. num. 13. & seqq.*
 (8.) Contractus precariæ seu precariarum. Pari-
 ter valde disconveniunt Dd. in explicanda precariæ
 natura, quidam enim ad negotia ecclesiastica re-
 stringere videntur, ut *Frantzk. c. 12. n. 3. & seqq.*

F

Alii

Alii generaliter in omnibus rebus immobilibus locum habere volunt, & describunt conventionem, qua ad preces alicujus res immobilis, sive gratis sive certa mercede, in perpetuum vel ad certum tempus fruenda conceditur, ea conditione, ut singulis quinquenniis renovetur, *Ludov. synops. jur. feud. c. 2. p. 36. Valasc. quest. 34. n. 9. & seqq.* an autem precaria & precaria inter se differant, *vid. Ludov. d. l. & Valasc. d. l.* Ceterum obiter hic notandum, quod tam in precariis quam libellariis bonis Dominium directum penes concedentem semper permanere soleat. *Frantz. c. 11. num. 10. d. Ludov. p. 37.* (8.) Bona Colonaria sive Majoratus; sunt bona, quæ in Saxonia *Meyer-Güter* appellantur, quæ videntur similia bonis libellariis, nam possessores talium bonorum singulis novem annis renovationem petere, ac ratione habita fundi, laudemia solvere debent. De quibus *vid. Saltzthal. Abschied, §. Zum neunzehenden zc. ubi hæc verba: Daß alle und jede Meyer, und ihre Erben, jederzeit nach Verfließung 9. Jahr, die Güter von neuem annehmen, und an den Orthen, da gute Aecker, und der Zins nicht zu hoch, voll jeder Hufte 1. Thaler dem Gut-Herrn zc.* Hujusmodi bona videntur apud nos appellari *Huf-*
fen

fen-Güter, Landsiedler-Güter, item Erb-Lehn,
 nam ratione horum bonorum apud nos quoque
 statis certis temporibus renovatio est petenda, &
 quidem plerumque cum præstatione laudemii.
 (9.) Rüttscher-Zins, talis Censui antiquis tem-
 poribus in Saxonia fuit in usu, nam quando Censi-
 tus intra debitum tempus suam pensionem, non
 persolvebat, tunc pœnz loco, post moram, singu-
 lis diebus progressionem Geometricam duplicabatur
 census, *Landrecht lib. 1. art. 54.* unde sunt die Rüt-
 scher-Zins, weil sie fortrüttschen. Atque hæc
 sunt, quæ hoc argumento in præsentia differere vo-
 luit. Uberius quidem id tractare nobilitas ejus re-
 quirere videbatur, sed ob temporis angustiam ex-
 cludor, atque ita dissertationem hanc finire cogor.
 Interim

DEO TER OPT. MAXIMO
 SIT LAVS ET GLORIA IN SECVLA
 SECVLORVM,
 A M E N!

F 2

COROL.

COROLLARIA.

I.

Non concubitus per se & citra consensum conjugalem, sed consensus conjugalis, non solis verbis sive de præsenti sive de futuro, sed simul copula carnali, aut facto aliquo, ex quo constet, foeminam desponsatam in potestatem mariti transiisse, ut ea tanquam uxore uti possit, declaratus, *nuptias seu matrimonium facit.*

II. *Retorsio injuriarum legitimum defendendi honoris sui remedium non est, eoque Christianus citra periculum uti non potest.*

III. *Liberi, ex sponsa ante copulam*

lam sacerdotalem carnaliter cognita procreati, legitimi quidem sunt, sed, si unus ex ejusmodi conjugibus post concubitum sine liberis moriatur, superstes conjux ei non succedit.

IV. *Renunciatio illa, qua mater aut avia tutelam suorum liberorum ambientes, secundis nuptiis & Scto Vellejano renunciare tenentur, nullius obligationis aut utilitatis est.*

V. *Fœmina ad feudum hoc tenore investituræ: ut vasallus & liberi ejus, masculi & fœminæ illud habeant: Vocata, & per existentiam masculi à feudo semel exclusa, semper manet exclusa, secus, si in casum deficientium masculorum sit vocata, tunc enim non tantum non existente, sed etiam decedente masculo, cu-*
F 3
jus

ius existentia excludebatur, in feudo succedit.

VI. *Consensus Parentum ad liberorum matrimonia*, nec Divino neque naturali jure præcise requiritur.

VII. *Inter fratres ac sorores nuptiæ jure naturæ* non sunt prohibitæ.

VIII. Renunciatio hæreditatis viventis sibi obventuræ Jure Romano non improbat, nisi ea tantum, qua liberi mediante pacto cum Parentibus inito, illorum hæreditati renunciant.

IX. Venditorem aut donatorem rem venditam aut donatam præcise tradere teneri, nec præstando interesse liberari, naturali æquitati consentaneum est, ideoque in praxi merito obtinet.

X. *Jus*

X. *Jus aggratiandi in homicidio* locum non habet, nisi evidens Republicæ periculum & necessitas id cogat.

XI. *Princeps Imperii, quamvis Appanagiatus* in criminalibus nullibi forum sortitur, nisi coram solo Imperatore.

XII. *Bona ecclesiastica in statum aut liberæ nobilitatis imperii territorii sita, & post reformationem Religionis secularisata, nec feudalia nec mere allodialia, & in foeminas transitoria sunt, sed tanquam fiscalia ad Dominum territorialem, ejusque in superioritate territoriali successorem, pertinent.*

XIII. *Nuda conventionem aut contractum, citra traditionem possessionis*

nis, Dominium in alterum conferri non posse, merum Juris Romani commentum est.

XIV. *Testamentum* est legitimus modus bona sua in alium transferendi, juri naturæ consentaneus & gentium moribus, cum primis Roman. institutis, approbatus; & hoc modo etiam regna & Imperia hæreditaria legitime transferuntur.

F I N I S.

DISSERTATIO INAUGVRALIS IVRIDICA,
DE
CENSU RESERVATIVO,

GERMANIS:
Von bedungenen Erbzinsen, deren Erhaltung und Ver-
lust, auch andern dabey vorkommenden rechtl. Fällen.

QVAM
SVB PRAESIDIO
DN. HERMANNI ZOLLII,
ICTI, CONSILIARII HASSIACI, AC PROF. IVRIS PRIMARIJ,
IN ACADEMIA HASSO-SCHAVMBVRGICA,
LONGE CELEBERRIMI,

PRO
GRADV DOCTORALI,
DIE DECEMB. ANN. MDCCV.
PVBLICAE ERVDITORVM DISQVISITIONI
SVBIECIT

IO. CHRISTOPH. GRVSEMANNVS,
HESSENSTEINENSIS-HASSVS.

NVNC, OB MATERIAE IN PRAXI FORI FREQVENTIAM, RECVSÆ

I E N Æ,
PROSTAT APVD I. B. HELLERVM, 1754.